

Els poetes fan novel·les i són felïços

El festival Ara Poesia ha reunit a la Casa de Cultura de Girona tres poetes que s'han convertit en narradors: Eva Baltasar, Irene Solà i Jaume C. Pons Alorda

— Mònica Boixader

20/02/2020 [Faves tendres #3](#)

Les primeres rengleres de butaques de l'Aula Magna de la Casa de la Cultura de Girona està totes atapeïdes. I això és un bon senyal: no hi ha aquell públic discret que s'escampa aquí i allà, hi ha fervents oïdors que de seguida trenquen la pudicícia de la primera fila. La taula rodona «De la narrativa a la poesia» és a punt de començar, i és tan prometedora que Mita Casacuberta es presenta a si mateixa com una moderadora discreta. El xou l'han de fer, en forma de conversa trenada, Jaume C. Pons Alorda (Caimari, 1984), Eva Baltasar (Barcelona, 1979) i Irene Solà (Malla, 1990).

Eva Baltasar. Foto: Ester Roig

Però, què fa que Pons Alorda, Solà i Baltasar, asseguts en aquest ordre, es trobin avui a la mateixa taula? Tots tres van començar essent poetes, però són coneguts, sobretot, ara, per les seves novel·les. I han estat tots tres, també, copiosament premiats des de les beceroles de les seves trajectòries fins ara mateix. Pons Alorda acaba de guanyar el XXIX Premi Ciutat de Tarragona Pin i Soler per la novel·la *Ciutat de Mal*. Eva Baltasar va guanyar l'any 2018, amb la seva primera novel·la *Permagel*, el Premi Llibreter i el 8^è Premi L'illa dels Llibres. I Irene Solà, amb la seva darrera novel·la *Canto jo i la muntanya balla*, el 4t Premi Anagrama.

A Girona s'hi celebra el 24è Festival Ara Poesia i els organitzadors ens volen dur, a través d'aquesta taula rodona, als aiguamolls hipnòtics que hi ha als confins dels gèneres. I és que a banda del reguitzell de reconeixements, les tres darreres novel·les que acabem de citar desafien els límits d'aquest gènere com si ho haguessin fet de sempre. I ho fan, de desafiar-los, amb el vel de la poesia. I sembla que quan un escriptor hi entra, en aquest territori sense nom, ja no en vol sortir mai més: «Ara no tinc ganes de tornar a la poesia estricta», diu Baltasar. «Jo ja l'estic escrivint: hi és a dins de la novel·la», diu Pons Alorda. «I ja no fas coses d'art, o poesia?, em demanen, i jo assenyalo la novel·la, on hi és tot», diu Solà. Per tant, si afirmem que la poesia va fer de preludi de la novel·la en tots tres autors, és veritat. I si afirmem que la poesia perviu encara en les seves novel·les i marca la seva prosa, també. El senyal poètic de vellut i de menta fa la seva narrativa menys narratòria, menys generificable, però també millor. «A la poesia, per permetre-ho», és la dedicatòria de *Permagel*. La poesia, doncs, com un origen i com un pacte. Un pacte amb el paper, però també amb la vida, la de rutines i agenda.

Baltasar explica: «Intento viure poèticament. Que és posar el cor en tot allò que faig. Que la poesia es relacioni amb tot». «La poesia és el principi, el començament, és veure la infinitud de possibilitats que tens a davant teu. La infinitud de camins, d'investigació i de joc amb una cosa tan de cada dia com són les paraules». I aquesta primera porta a les paraules, Pons Alorda l'explica així: «Quan tenia 9 anys ja llegia i molt. I un dia mare em va regalar un llibre. El vaig obrir i no hi havia res. Mare, està buit, li vaig dir. No, està ple, però l'has d'escriure tu.» I llavors parlen de la gestació de les seves novel·les. I si bé la poesia els ha unit, avui, en aquesta taula, la manera de cristallitzar-la en les seves obres és profundament divergent.

Baltasar fa enriolar la sala quan diu que: «Jo em pensava que mai no el faria, *Permagel*, va ser la psicòloga que em va dir que escrivís la meua biografia perquè li havia explicat la meua vida d'una manera massa difusa i no l'acabava d'entendre. Em va dir que fes quatre pàgines i les hi portés. Però escrivint-les m'avorria, em sabia tant la meua vida... Hi vaig anar introduint coses per fer-la més interessant, i al final em vaig adonar que tenia la voluntat ferma de dir-li una mentida a la psicòloga. De lliurar-li allò que estava escrivint i que m'inventava. La vaig trucar i li vaig dir que no hi tornaria més. I no hi vaig tornar: vaig seguir aquesta veu que havia trobat i, a raig, va

acabar sortint una cosa que semblava una novel·la. Un cop feta, em vaig adonar que havia de treballar les paraules poèticament. Em faltava la feina de poeta, i la vaig fer. La poesia i la narrativa són dos fets literaris que es troben i es toquen i es besen i res més. *Permagel* no és poesia, no és narrativa, és... un llibre. I fer un llibre és tot un any de llevar-se enamorada. Un poemari se t'esgota molt ràpid.» Solà triga «una mica més d'un any» i Pons Alorda pot trigar-ne set, o més.

Jaume C. Pons Alorda | Ester Roig

Si Baltasar ens parla d'una manera d'escriure que és com una pluja que et plou al damunt sense saber gaire ni com ni per què, amb molta joia i sense previsió, per a Solà la investigació és l'origen. «Els poemes de *Bèstia* els clavava amb claus al taller i això eren l'obra. Els poemes formaven part d'una obra visual. Però em trobava que molts professors em deien: "Això no t'ho podem valorar". En la novel·la vaig trobar un lloc on encabir-ho tot. I tot neix fent una investigació: Quan començo un llibre el que em pregunto no és quins personatges hi haurà o on passarà. Jo quan començo un llibre el que em pregunto és en què tinc ganes de dedicar el temps i els minuts i la carn durant els propers mesos. A *Canto jo i la muntanya balla* m'interessaven les pluges d'animals, les pluges de sang, les dones d'aigua, etcètera. Llavors decideixo un lloc, i una cosa porta l'altra.» Baltasar no es documenta, ella mateixa és el seu propi fons de documentació. Diu: «Parteixo de la vida viscuda. No trio què m'interessa. Escric i prou.» Solà ho fa, de documentar-se, però sobre la marxa. Escripura i documentació es miren de cara i es donen alè: «Quan vull que els cabirols o els núvols expliquin la seva perspectiva, investigo sobre cabirols i núvols, perquè tampoc no en sé tant, de cabirols!» Baltasar torna a dir que escriu com una torrentada i que les paraules «flueixen soles fins que un dia se m'acaben i ja està». Llavors, Pons Alorda se la mira i fa: «Tu ets de brúixola i jo sóc de mapa». I Baltasar diu que sí, i Solà se la mira i fa: «Tu ets d'anar cap endins i jo cap enfora». I tots estan d'acord i una mica més i el Sol no acaba de pondre's Onyar enllà per quedar-se a veure'l, aquest espectacle tan quiet, tan bell.

Pons Alorda parla de la seva tècnica: «Jo sóc molt més obsessiu i compulsiu. L'estructura em fascina. Miro els quaderns que escric i que porto sempre i on hi tinc idees, temes, personatges... i els recupero. Jo sí que sóc molt metòdic. Em demano què vol cada personatge, com és, quin conflicte hi haurà. I tot això instaura un motor narratiu, escampo girs per la novel·la, ho calculo tot i investigo molt.» Llavors penso en aquell vers de Whitman, traduït per ell, en què el llibre parla al lector i li diu: «ets tu a qui agafo o ets tu qui m'agafa a mi». I continua: «De fet, la novel·la no l'arribava a fer mai per por. I com més et documentes més t'encalles, a vegades, perquè ho has d'endregar tot. El desllorigador per poder escriure va ser el 29 d'abril de 2018, quan vaig saber que estàvem embarassats. I se me'n va anar la por i vaig escriure una hora cada dia. Se m'acabava el temps! I vaig riure molt de l'animalada que estava escrivint. I que va agradar al jurat del premi Pin i Soler, tot i que ho era.»

Però, a part d'abeurar-se de la poesia i de viure poèticament en tot: «Tot és poesia», deia Vinyoli, coincideixen en algunes coses més. Són, si fa no fa, d'una mateixa generació i són, a més a més, terriblement feliços. Feliços que fa fàstic. Baltasar afirma: «Jo escric perquè m'ho passo bé». «Potser és un tret generacional. No s'ha de ridiculitzar l'opció de patir, però per a mi escriure és una festa. I això no vol dir que l'absència de tremendisme faci tenir menys qualitat», afegeix Pons Alorda. I Solà, amb aquell seu somriure inacabable diu: «Escriure i passar-s'ho bé em sembla vital. Jo que vaig aprendre a produir des de les belles arts, m'agrada molt el concepte del joc. Del joc seriós. Fer-se preguntes, explorar. Jo he arribat a riure sola mentre estava escrivint pel simple fet de permetre'm de ficar-me en segons quins llocs.»

Però les flors i les violes prenen un aire greu quan Solà demana: «Però, com porteu el moment de tancar una novel·la? De tancar tot un món? Jo, d'una banda estic contenta i, de l'altra, tinc una pena molt gran.» Baltasar diu que passa un dol. I que té sensació d'abstinència: «Saps que no el pots tocar mai més! Quan tinc més pau és quan escric. Tinc la sensació de ser on he de ser i fer el que he de fer.» Pons Alorda explica que sap que ha arribat al final de la novel·la gràcies al control absolut de l'estructura. I no tinc aquesta sensació agredolça... Estic eufòric!»

Llavors, Casacuberta els fa parlar de l'autoficció. «A mi, aquest concepte, no em diu res», explica Baltasar, que es demana: «Quina vida és la real? Jo quan estic en procés d'escriptura m'oblido de les nenes! Quan estic escrivint m'oblido de la vida física. Visc a través d'un personatge.» Pons Alorda afegeix que: «Hi ha hagut tot un *boom* de l'autoficció aquests darrers anys i jo escric sempre a la contra. A *Ciutat de Mal* vaig voler fer una paròdia. Hi ha l'escriptor, la dona embarassada i la geperudeta. A l'escriptor el vaig fer un desgraciat, un fill de puta, un ésser patètic i lamentable i tothom em demana si sóc jo! Quan jo sóc la geperudeta... Jo sóc el típic narrador del segle XX que es passa l'estona mentint. Com per exemple fa Nabókov a *Lolita*. Jo vaig introduint mentides en el seu discurs tota l'estona.»

